

Aprobat în ședința Guvernului din _____2026

Decizia protocolară nr. _____/2026

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (eficientizarea mecanismului de protecție a copiilor victime ale violenței în familie) (inițiativa legislativă nr. 178 din 29 mai 2026)

Guvernul a examinat proiectul legii pentru modificarea unor acte normative (eficientizarea mecanismului de protecție a copiilor victime ale violenței în familie), înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 178 din 29 mai 2026) de către domnul Alexandru Verșinin, deputat în Parlament, și comunică următoarele.

Potrivit Notei de fundamentare, intervenția legislativă este determinată de necesitatea de a eficientiza mecanismul de protecție a copiilor victime ale violenței în familie, prin înlăturarea unor dificultăți de aplicare a cadrului normativ actual, generate de caracterul interpretabil al normelor privind depunerea cererii pentru aplicarea măsurilor de protecție în interesul copilului, precum și de riscul ca opinia copilului să fie utilizată ca temei formal pentru neexaminarea pe fond a cauzei.

În acest sens, proiectul urmărește extinderea cercului subiecților care pot sesiza instanța în interesul copilului și clarificarea modului de valorificare a opiniei acestuia în procedurile de aplicare a măsurilor de protecție.

Cu titlu de observație generală, proiectul de lege urmează a fi revizuit prin prisma respectării cerințelor de tehnică legislativă prevăzute de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, inclusiv sub aspectul numerotării articolelor, al indicării corecte a denumirilor oficiale ale actelor normative vizate și al asigurării unei redactări unitare a textului normativ.

De asemenea, la definitivarea proiectului de lege se va ține cont de următoarele obiecții și recomandări.

1. Cu referire la art. I privind modificarea art. 54 din Codul familiei nr. 1316/2000

Analiza cadrului normativ relevă faptul că legislația națională reglementează deja criteriile în raport cu care opinia copilului urmează a fi ascultată și valorificată în procedurile care îl privesc.

Astfel, art. 54 din Codul familiei nr. 1316/2000 consacră dreptul copilului de a-și exprima opinia și stabilește obligația autorităților competente de a ține cont de aceasta, în funcție de vârsta și gradul de maturitate ale copilului, dacă opinia exprimată nu contravine intereselor acestuia. Totodată, cadrul normativ național consacră atât dreptul copilului de a fi ascultat, cât și principiul interesului superior al acestuia ca repere fundamentale de apreciere în toate acțiunile care îl vizează.

În același sens, la art. 4 lit. a), g) și j) din Legea nr. 370/2023 privind drepturile copilului sunt reglementate principiile respectării și promovării cu prioritate a interesului superior al copilului, ale ascultării opiniei copilului și luării în considerare a acesteia, ținând cont de vârsta și gradul său de maturitate, precum și ale protecției copilului împotriva abuzului, neglijării, exploatării și a oricărei forme de violență. De asemenea, art. 15 alin. (1) din aceeași lege prevede că opinia copilului se ia în considerare în mod obligatoriu, ținându-se cont de vârsta și gradul său de maturitate, dacă aceasta nu contravine intereselor copilului.

Prin urmare, cadrul normativ actual instituie deja regula potrivit căreia opinia copilului nu are caracter absolut și nu poate fi valorificată în mod izolat, ci numai în măsura în care corespunde principiului interesului superior al copilului și nu este contrară intereselor acestuia. Astfel, opinia copilului nu poate constitui, în sine, un temei formal pentru neexaminarea pe fond a sesizării și nici nu poate fi valorificată în defavoarea copilului, în special atunci când există indicii privind existența unor acte de violență sau a unui risc pentru viața, sănătatea ori integritatea acestuia.

În consecință, soluția legislativă propusă în proiectul de lege conform căreia opinia copilului se ia în considerare „doar în măsura în care aceasta nu împiedică examinarea pe fond a sesizării”, dublează, sub aspectul finalității, reglementările deja existente și introduce un criteriu impropriu materiei drepturilor copilului, și anume efectul opiniei copilului asupra examinării pe fond a sesizării. Or, criteriile determinante trebuie să rămână interesul superior al copilului, vârsta și gradul său de maturitate, iar nu posibilitatea ca opinia exprimată să împiedice sau nu examinarea cauzei.

De asemenea, redacția propusă pentru art. 54 alin. (2) din Codul familiei nr. 1316/2000 este susceptibilă de interpretări neunitare în partea ce vizează raportul dintre opinia copilului și obligația instanței de a examina cauza pe fond. Dreptul copilului de a fi ascultat nu poate fi transformat într-un criteriu de admisibilitate a examinării cererii și nici într-un impediment procesual pentru aplicarea măsurilor de protecție. Opinia copilului urmează a fi apreciată de către instanță prin prisma vârstei și a gradului de maturitate al acestuia, a circumstanțelor cauzei și a interesului superior al copilului, fără ca aceasta să aibă, în sine, caracter decisiv asupra soluției.

În același timp, în cazurile de violență în familie, opinia copilului poate fi influențată de factori precum frica, dependența emoțională, presiunea agresorului sau relația de autoritate existentă între copil și părintele agresor. Prin urmare, norma trebuie să clarifice expres faptul că refuzul copilului de a fi audiat, negarea faptelor invocate sau exprimarea unei opinii contrare aplicării măsurilor de protecție nu împiedică examinarea cererii și aplicarea măsurilor necesare, dacă acestea sunt justificate prin prisma interesului superior al copilului.

Redacția propusă pentru art. 54 alin. (2) din Codul familiei nr. 1316/2000 este dificil de conciliat cu principiul participării copilului consacrat de art. 12 din Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului, care

garantează dreptul copilului capabil de discernământ de a-și exprima liber opinia în toate problemele care îl privesc, urmând ca aceasta să fie luată în considerare în funcție de vârsta și gradul său de maturitate. Deși procedurile de protecție a copilului necesită o intervenție rapidă, această împrejurare nu justifică, în sine, limitarea dreptului copilului de a fi ascultat. În aceste condiții, formularea „nu împiedică examinarea pe fond” este improprie, întrucât poate sugera că opinia copilului ar putea constitui, în anumite circumstanțe, un impediment procedural pentru examinarea cererii. Or, obiectivul urmărit de autor poate fi realizat printr-o formulare care să stabilească expres caracterul nedecisiv al opiniei copilului asupra soluției instanței, fără a restrânge dreptul acestuia de a fi ascultat.

În altă ordine de idei, se remarcă o contradicție internă în textul propus. Acesta prevede că instanța va lua în considerare opinia copilului „indiferent de vârsta copilului”, ceea ce reprezintă o extindere a dreptului la participare, însă imediat introduce o limitare suplimentară privind valorificarea opiniei. Astfel, norma transmite simultan două mesaje opuse: pe de o parte, că opinia copilului trebuie ascultată indiferent de vârstă, iar pe de altă parte, că aceasta poate fi ignorată dacă instanța apreciază că ar afecta examinarea cauzei.

Prin urmare, formularea propusă generează riscul unei interpretări potrivit căreia opinia copilului devine facultativă în cauzele de protecție. Dreptul copilului de a fi ascultat, atunci când circumstanțele permit, nu poate fi diminuat fără argumentări explicite.

Suplimentar, sub aspect tehnico-legislativ, în redacția propusă pentru art. 54 alin. (2) din Codul familiei nr. 1316/2000, referința la Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003 urmează a fi rectificată. Astfel, denumirea capitolului se va corecta prin substituirea textului „Capitolul XX²” cu textul „Capitolului XXII²”, iar textul „nr. 225/2023” se va substitui cu textul „nr. 225/2003”.

2. Cu referire la art. II privind modificarea art. 278⁴ din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003

Formularea „orice altă persoană care justifică un interes” de la art. 278⁴ alin. (1) în redacția propusă este prea largă și poate fi interpretată în mod diferit și neuniform. În acest context, se propune ca textul să prevadă criterii minime pentru a stabili un cerc mai concret de subiecți care pot justifica un interes legitim, asigurând că norma nu va fi aplicată în mod arbitrar. Este important ca normele propuse să respecte cerințele privind calitatea legii, fiind formulate clar și previzibil, în vederea excluderii oricărui risc de potențial abuz.

Aceeași obiecție este valabilă și în cazul ordonanțelor de protecție reglementate la art. III din proiectul de lege, prin care se propune modificarea art. 13 alin. (2¹) din Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și violenței în familie.

Suplimentar, se constată o necorelare între soluția legislativă propusă pentru Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003 și cea pentru Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva

femeilor și a violenței în familie, în partea ce vizează calitatea procurorului de subiect îndreptătit să depună cererea.

Astfel, în redacția propusă pentru art. 278⁴ alin. (1) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003, procurorul nu este menționat printre subiecții care pot depune cererea în interesul copilului sau al persoanei aflate sub ocrotire. În schimb, modificarea propusă pentru art. 13 alin. (21) din Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie menține expres procurorul în această calitate.

Această necorelare este de natură să genereze neclarități privind legitimarea procesuală a procurorului în cadrul procedurii de aplicare a măsurilor de protecție. Or, Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie reglementează cadrul material și instituțional de prevenire și combatere a violenței împotriva femeilor și a violenței în familie, iar Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003 reglementează procedura de examinare a cererii privind aplicarea măsurilor de protecție. În aceste condiții, este necesar ca reglementările celor două acte normative să fie pe deplin corelate sub aspectul subiecților îndreptățiți să sesizeze instanța, în vederea excluderii oricărui risc de interpretare divergentă sau de aplicare neuniformă a legii.

Mai mult decât atât, excluderea procurorului din norma procesuală nu este justificată în Nota de fundamentare, în care, dimpotrivă, este invocată necesitatea consolidării rolului procuraturii în asemenea cazuri. În aceste condiții, modificarea propusă apare ca fiind neargumentată și necesită a fi reevaluată, întrucât restrânge cercul subiecților care pot iniția mecanismul judiciar de protecție a persoanelor vulnerabile. În vederea asigurării coerenței reglementării, se impune instituirea unei soluții legislative uniforme în ambele acte normative în ceea ce privește calitatea procesuală a procurorului.

În subsidiar, în sursa de publicare a Codului de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003, textul „art. 446)” urmează a fi substituit cu textul „art. 436),”.

Totodată, întrucât prin art. II se modifică exclusiv art. 278⁴ alin. (1) din Codul de procedură civilă al Republicii Moldova nr. 225/2003, textul „Articolul 278⁴. Depunerea cererii” urmează a fi exclus. În caz contrar, norma dispozitivă de modificare trebuie să prevadă expres expunerea integrală a articolului într-o nouă redacție.

3. Cu referire la art. III privind modificarea art. 13 din Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie

Suplimentar la obiecția expusă la pct. 2 din prezentul aviz, referitor la modificările propuse la art. 13 alin. (2¹), se propune completarea normei cu prevederi care să stabilească expres că organul de poliție poate depune cererea în interesul copilului în situații de urgență sau atunci când există un risc iminent pentru viața, sănătatea ori integritatea fizică sau psihică a acestuia, inclusiv în

cazul în care măsurile întreprinse de către autoritatea tutelară competentă sunt insuficiente pentru înlăturarea pericolului imediat. De asemenea, având în vedere că expunerea copilului la acte de violență în familie constituie o formă de victimizare și un factor de risc pentru dezvoltarea acestuia, se propune completarea proiectului cu prevederi care să permită solicitarea măsurilor de protecție și în situațiile în care copilul este martor al violenței în familie.

4. Cu referire la intrarea în vigoare a proiectului de lege

Atragem atenția că, în conformitate cu prevederile art. 56 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova sau la data indicată în textul actului normativ, care nu poate fi anterioară datei publicării.

Totodată, potrivit art. 56 alin. (3) din legea menționată mai sus, stabilirea unei alte date de intrare în vigoare a actelor normative este admisibilă doar în cazul în care se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, conformarea cadrului normativ hotărârilor Curții Constituționale, eliminarea unor lacune din legislație sau contradicții între actele normative ori dacă există alte circumstanțe obiective.

Prin urmare, intrarea în vigoare a legii la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova urmează a fi argumentată în Nota de fundamentare.

În subsidiar, dispoziția privind intrarea în vigoare a legii se va renumera în mod corespunzător, întrucât numerotarea articolelor din proiectul de lege nu este consecutivă.

5. Cu referire la Nota de fundamentare

Nota de fundamentare urmează a fi revizuită prin prisma cerințelor prevăzute la art. 30 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, precum și corelată cu dispozițiile de conținut ale proiectului de lege, inclusiv sub aspectul soluțiilor legislative propuse.

Totodată, în vederea asigurării unei aplicări eficiente și unitare a mecanismului propus, se consideră oportună completarea Notei de fundamentare și/sau a mecanismelor subsecvente de implementare cu referiri la rolul instituțiilor medico-sanitare și al personalului medical în identificarea, documentarea și referirea cazurilor suspecte de violență, neglijare, exploatare sau abuz asupra copilului, în conformitate cu competențele prevăzute de cadrul normativ aplicabil în domeniul protecției copilului și al sănătății publice.

De asemenea, în Nota de fundamentare se menționează „lipsa caracterului urgent și obligatoriu al intervenției autorității tutelare. Legea nr. 140/2013 stabilește obligații generale pentru autoritatea tutelară, însă nu definește termene stricte, sancțiuni pentru întârzierea evaluării sau proceduri clare pentru situațiile de criză. În absența unor prevederi imperative, autoritatea tutelară poate amâna evaluarea la zile sau săptămâni, timp în care copilul rămâne expus violenței.”

În acest context, atragem atenția că Legea nr. 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți instituie deja mecanisme și proceduri de intervenție pentru situațiile de risc. Prin urmare, se recomandă revizuirea și ajustarea argumentelor expuse în Nota de fundamentare, astfel încât să se demonstreze existența dificultăților practice invocate și necesitatea soluțiilor legislative propuse.

În lipsa acestor completări, argumentul potrivit căruia intervenția autorității tutelare nu are un caracter suficient de urgent nu este susținut în mod corespunzător și nu rezultă o legătură clară între problema identificată și soluțiile legislative propuse.

În consecință, Guvernul nu susține proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (eficientizarea mecanismului de protecție a copiilor victime ale violenței în familie), înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 178 din 29 mai 2026), în redacția în care a fost înaintat spre avizare.